

ნეოლოგიური კონფლიქტი როგორც აფხაზეთის კონფლიქტის კომპლექსური სისტემის კომპონენტი

Neological conflict as a component of complex system of Abkhazian conflict

საკვანძო სიტყვები: ფსიქოლინგვისტიკა, ნეოლოგიზმები, ნეოლოგია, პოლიტიკური ნეოლოგია, ნეოლოგიური კონფლიქტები, ტერმინის ოკუპაცია.

Keywords: psycholinguistics, neologisms, neology, political neology, neological conflicts, occupation of the term.

რეზიუმე

სტატიაში წარმოდგენილია აფხაზეთის კონფლიქტის ლინგვისტური კომპონენტი. კვლევის მიზანს წარმოადგენს ენათმეცნიერების და ფსიქოლოგიების აქტიური ჩართვა სამშვიდობო პროცესებში და თვით ამ პროცესის საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უსაფრთხოების ხელშეწყობა. გამახვილებულია ყურადღება პოლიტიკური ტერმინოლოგიიდან და სახელდობრ ნეოლოგიზმებიდან მომავალ საფრთხეებზე. შემოღებულია ნეოლოგიური კონფლიქტის ცნება და წარმოდგენილია მისი ზოგადი ანალიზი სამეცნიერო და პოლიტიკურ დისკურსში.

Resume

The article presents a linguistic component of the Abkhaz conflict. The purpose of the study is to actively engage linguists and psychologists in peacekeeping processes and to promote information-psychological security of the process itself. Emphasis is placed on future threats from political terminology and particularly neologisms. The notion of neological conflict is introduced and a general analysis of it in scientific and political discourse is presented.

თბილისი

02.12.2019

შესავალი

სტატია მომზადებულია შოთა რუსთაველის სახელობის მეცნიერების ფონდის დოქტორანტთა ხელშეწყობის პროგრამის ჩარჩოში (საგრანტო ხელშეკრულება №PHDF-18-1147). სადისერტაციო ნაშრომის თემა - „აფხაზეთის კონფლიქტის კომპლექსური სისტემის ინტერდისციპლინური შედარებითი ანალიზი ინოვაციური 4D-RAV-17 მეთოდით“.

აფხაზეთის კონფლიქტის კომპლექსური სისტემის და შესაბამისი სამშვიდობო პროცესის კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ კონფლიქტის მოუგვარებლობის პრობლემა დაკავშირებულია ისეთ ფაქტორზე, როგორცაა კონფლიქტის კომპლექსური სისტემის დეფორმირებული აღქმა. კვლევამ დაადასტურა, რომ ეს დეფორმაცია გამოწვეულია საზოგადოებაში რედუქციონისტული აზროვნების დომინანციით, რომელიც იწვევს რთული (კომპლექსური) სისტემის დაყვანას ცალკეულ რეალურ ფრაგმენტამდე, ან საერთოდ ახალ ფსევდო ფრაგმენტამდე. ჩატარებულმა კვლევებმა დაადასტურეს, რომ გარდა სპონტანური ფაქტორებისა, არსებობს მიზანმიმართული საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური პოლიტიკა, რომლის შედეგადაც, ინერგება აზროვნების ისეთი მოდელები, რაც ხელოვნურად აფერხებს ან ართულებს პრობლემების სწორი დიაგნოსტიკების და მათი მოგვარების პროცესს.

დესტრუქციული აზროვნების დომინანციისათვის გამოყენებულია „პარაზიტი“ ტერმინების ინტერვენცია კონფლიქტების აღწერის და ანალიზის ენის სტრუქტურაში. უპირველეს ყოვლისა, ამის მსხვერპლად ხდებიან მეცნიერები, ექსპერტები, ჟურნალისტები, დიპლომატები, პოლიტიკოსები და საბოლოო ჯამში მთელი საზოგადოება.

კვლევამ ასევე დაადგინა, რომ საქართველოში არც ერთი სახელმწიფო ორგანიზაცია ამ პრობლემაზე არ აგებს პასუხს. არ ტარდება ამ ტერმინების მონიტორინგი და ექსპერტიზა, არაა შეფასებული ის საფრთხეები რაც ამ პრობლემას მოჰყვება და ეს პრობლემა არაა აღიარებული როგორც შესაძლო საფრთხე.

გამომდინარე ზემოთთქმულიდან ეს პრობლემა არ აისახება სათანადოთ „საფრთხეების დოკუმენტშიც“ და არანაირად არ აისახება ეროვნული უშიშროების კონცეპციაშიც. უფრო მეტიც არც ერთ არსებულ დოკუმენტს არ გაუვლია პოლიტიკური ფსიქოლინგვისტური ექსპერტიზა. ეს კი ნიშნავს იმას რომ საქართველოში არსებული უშიშროების პოლიტიკა წლების განმავლობაში თვითონ ქმნიდა რისკებს, გამოწვევებს და საფრთხეებს. ამ მიმართულებით ჩატარებული კვლევების შედეგად ჩვენ შემოვიღეთ ტერმინი „ეკოლოგიურად სუფრთა საინფორმაციო სივრცე“. [10]

დღეს სამეცნიერო ჯგუფებს შორის არ არსებობს ეფექტური კომუნიკაცია. არ არსებობს სახელმწიფო პოლიტიკა და არსებობს მხოლოდ არაკოორდინირებული ცალკეული ინიციატივები. ამ მიზნით, კვლევითი პროექტის ჩარჩოში შეიქმნა პოლიტიკური ფსიქოლინგვისტიკის ლაბორატორიის დაარსების საპროექტო წინადადება. ინიციატივის თანახმად ამ ლაბორატორიაში უნდა გაწევრიანდნენ ექსპერტები სხვადასხვა ჯგუფებიდან და შექმნან ეფექტური ინტერდისციპლინური ქსელი, რომელიც შეძლებს ამ საფრთხეების დადგენას, კატეგორიზაციას, ფიქსაციას და რეაგირების მექანიზმების შემუშავებას და იმპლემენტაციას. პრობლემის კომპლექსური ანალიზისთვის აუცილებლობას წარმოადგენს სახელმწიფო აუდიტის ჩატარება. აუდიტის და დამოუკიდებელი ექსპერტიზების საფუძველზე პირველივე ეტაპზე უნდა შეიქმნას საქართველოს საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური უშიშროების სტრატეგია.

კვლევითი პროექტის ჩარჩოში ჩვენ ასევე ვისახავთ მიზნად, სამშვიდობო პროცესის ეფექტურობის ზრდისათვის სხვადასხვა სამეცნიერო მიმართულების სპეციალისტების ინტეგრაციას და აქტივიზაციას. სახელდობრ, ენათმეცნიერების როლი სამშვიდობო პროცესებში დღემდე განსაზღვრული არ ყოფილა.

განსაკუთრებულ ინტერესს წარმოადგენს პოლიტოლოგების, ენათმეცნიერების, ფსიქოლოგების და ისტორიკოსების ინტერდისციპლინური თანამშრომლობის ფორმატი.

კვლევის ჩარჩოში მიმდინარეობს „პარაზიტი“ ტერმინების, ან ნეოლოგიური კონფლიქტების დადგენა და მათ მიმართებაში ალტერნატიული ტერმინების „მშვიდობის ლექსიკონის“ შექმნის პროცესი.

პოლიტიკური ფსიქოლინგვისტიკის შესაძლებლობები

ფსიქოლინგვისტიკა სწავლობს ადამიანის ენის, აზროვნების და ცნობიერების შორის არსებულ ზეგავლენებს და კავშირებს.

ფსიქოლინგვისტიკა ფსიქოლოგიის და ლინგვისტიკის სინთეზს წარმოადგენს და ჩამოყალიბებულია როგორც მეტ-ნაკლებად გამოკვეთილი სამეცნიერო კვლევების დამოუკიდებელი მიმართულება. ფსიქოლინგვისტიკის ერთ-ერთი პრაქტიკული ამოცანაა - პიროვნების ენის სტრუქტურის, მისი ცნობიერების და აზროვნების დაცვა გარკვეული საშიშროებებისაგან.

პოლიტიკური ფსიქოლინგვისტიკის ამოცანაა - ვრცელი ჯგუფების პოლიტიკური უსაფრთხოების დაცვა. იგი უნდა განიხილებოდეს, როგორც ეროვნული უშიშროების სტრატეგიული სამეცნიერო რესურსი.

პოლიტიკური ნეოლოგიზმები

შესაძლო საფრთხეს წარმოადგენენ ჩვენს ენაში სხვადასხვა გზებით შემოსული „ახალი“ ტერმინები - **ნეოლოგიზმები**.

"ნეოლოგიზმები არის ლექსიკური ერთეულები, რომლებიც მოცემულ ენაში გაჩნდა არაუადრეს ბოლო ათწლეულისა და მოლაპარაკეთა მიერ აღიქმება როგორც ახალი" (გამყრელიძე...2003: 388). [5]

ოქსფორდის ინგლისურენოვანი ლექსიკონის თანახმად (2003: 1179), ნეოლოგიზმი არის "ცოტა ხნის წინ გამოგონილი სიტყვა ან გამოთქმა, რომელიც შეიძლება იყოს ზოგადი გამოყენების პროცესში, მაგრამ ჯერ კიდევ არ არის მიღებული მთავარ ენაში. [11]

ნეოლოგიზმებისათვის ასაკობრივი ზღვარის დადგენა არაა კორექტული გამომდინარე იქედან, რომ მათი ენაში შეღწევადობის და დამკვიდრების პროცესი შეიძლება იყოს გაწეილი დროში.

ნეოლოგიზმების მეშვეობითაც ხდება აღწერა, გააზრება და პრეზენტაცია სოციალურ-პოლიტიკური მოვლენების და მათ შორის - კომპლექსური კონფლიქტების.

ნეოლოგიზმების შემოსევა განსაკუთრებით ინტენსიურად ხდება რევოლუციების, ომების და სხვა ტიპის კატაკლიზმების და გარდაქმნების პერიოდში. ეს მუდმივი და შეუჩერებელი პროცესია. შესაძლებელი არის მხოლოდ მისი კორექცია და ისეთი „თამაშის წესების“ დადგენა, რომ ეს პროცესი ექვემდებარებოდეს მუდმივ დაკვირვებას და კორექციას. ამავე დროს უნდა აღინიშნოს, რომ ამ პროცესის იდეოლოგიური (ხშირად ნაციონალისტური) პრესი იწვევს უკუშედეგს და ქმნის ახალი ტიპის საფრთხეებს - საპირისპირო, ვულგარული ლიბერალიზმის ღირებულებების დამკვიდრების და ამ სფეროზე ზეგავლენის უზრუნველყოფას. ასევე საფრთხეს წარმოადგენს უხეში ცენზურის სხვადასხვა ფორმა. ლინგვოფობიის სხვადასხვა სახეობები და მათ შორის ნეოლოგიზმებთან ბრძოლა (ნეოლოგოფობია) ახდენს ამ პროცესის იდეოლოგიზაციას და ამით იკეტება საშუალება ამ პროცესის გონებრივი და რაციონალური მართვის სამეცნიერო კვლევების და დემოკრატიული კრიტიკის საფუძველზე.

ნეოლოგიზმი წარმოადგენს არა მხოლოდ პრობლემას, არამედ ახალ გამოწვევებთან ბრძოლის სტრატეგიულ რესურსს. ახალი მოვლენები და ახალი პრობლემები მოითხოვენ ენათმეცნიერებისაგან ოპერატიულ რეაგირებას. როდესაც ეს არანაირად არ რეგულირდება, ჩნდება სპონტანური და შემთხვევითი პროცესები ან მიმდინარეობს მიზანმიმართული მუშაობა გარე დაინტერესებული ძალების მხრიდან.

ნეოლოგია

ნეოლოგიზმების კვლევები წარმოადგენს დიდ ინტერესს, და ამას ემსახურება ენათმეცნიერების ისეთი მიმართულება, როგორცაა **ნეოლოგია და ნეოგრაფია**. [5]

ქართველი მეცნიერი თინათინ ბელიაშვილი წერს - „ნეოლოგია და ნეოლოგიზმები საყოველთაოდ გავრცელებულ პროცესს - ახალი სიტყვების შექმნას ან არსებული სიტყვებისათვის ახალი მნიშვნელობის მინიჭების პროცესს შეეხება. ენათმეცნიერებაში ფართოდ გავრცელებული მოსაზრებით არსებობს ფორმისეული ნეოლოგიზმები და სემანტიკური ნეოლოგიზმები. ფორმისეული, ანუ ნეოლოგიზმები, რომლებიც გაჩნდა აქამდე არარსებული რეალიების გაჩენასთან ერთად მათი სახელების მიზნით და სემანტიკური ნეოლოგიზმები, რაც უკვე არსებული სიტყვებისათვის ახალი მნიშვნელობის მინიჭებას გულისხმობს. ამ ორ ტიპს ემატა მესამე ტიპის ნეოლოგიზმებიც, ანუ ნასესხობები. ჟან-ფრანსუა საბლეროლი ნასესხობებს განიხილავს ნეოლოგიის მესამე ძლიერ მნიშვნელოვან წყაროდ. [2]

ერთადერთი რაც ამ განმარტებებში იწვევს ეჭვს, ეს არის ორი არათანაბარი რანგის ტერმინის პროცესათ მოხეჩიება. „ნეოლოგია“ ნამდვილად არის წარმოადგენს პროცესს იმიტომ რომ ინტელექტუალურ შრომასთან - მეცნიერულ კვლევებთანაა დაკავშირებული. ხოლო „ნეოლოგიზმი“ წარმოადგენს ნეოლოგიის კვლევის ობიექტს.

სხვა ქართველი ენათმეცნიერი ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ევროპეისტიკის დეპარტამენტის წარმომადგენელი - სოფიკო დუმბაძე სამართლიანად გამოიყენებს ტერმინს „ლინგვისტური ნეოლოგია“. ეს გამომდინარეობს იქედან, რომ ტერმინი „ნეოლოგია“ გამოიყენება არა მხოლოდ ენათმეცნიერებაში და შეიცავს სრულიად სხვა მნიშვნელობებს. [3]

როდესაც საკითხი ეხება პოლიტიკურ პროცესებს, ჩვენ განვიხილავთ უფრო ვიწრო კვლევების მიმართულებას - **პოლიტიკურ ნეოლოგიას (პოლიტიკური ნეოლოგიზმების კვლევებს)**, რომლის ინტერესსაც წარმოადგენს არა მხოლოდ პოლიტიკური ნეოლოგიზმების მონიტორინგი, არამედ მათი წარმოშობის და ტრანექტორიის დინამიკა. **პოლიტიკური ნეოლოგია** როგორც ტერმინი საქართველოს სამეცნიერო დისკურსში არანაირად არაა წარმოდგენილი და თავის თავად თვითონ წარმოადგენს ნეოლოგიზმს. [12] რუსეთის სპეციალისტების ნაშრომებში კი ამ მიმართულებით შეიმჩნევა გარკვეული აქტიობა. ამის მაგალითია ა.პ. მინიარ-ბელორუჩევას ნაშრომი.

საინტერესოა, რომ ეს სპეციალისტი ასევე აქტიურად მუშაობს საინფორმაციო ომების ტექნოლოგიებზე და მისი ნაშრომი „საინფორმაციო ომების ტექნოლოგიები“ წარმოადგენს რუსეთის თავდაცვის პოლიტიკისთვის დიდ ღირებულებას. [13]

შეიძლება ითქვას, რომ თვითონ ტერმინი „ნეოლოგია“ წარმოადგენს ნეოლოგიზმს სამეცნიერო ენის სისტემასთან მიმართებაში იმიტომ რომ როგორც სრულყოფილი მეცნიერება ჯერ არაა ჩამოყალიბებული. მნიშვნელოვანია, რომ იგი უფრო აქტიურად არის წარმოდგენილი რუსულ ენათმეცნიერებაში.

ნეოლოგიური კონფლიქტები

პოლიტიკური ნეოლოგიზმების კვლევების როგორც საშიშროებების და უშიშროების კვლევები უნდა წარმოადგენდნენ განსაკუთრებულ ინტერესს.

პოლიტიკური ნეოლოგიზმების განსაკუთრებულ სიმრავლეს წარმოადგენენ ტერმინები, რომლებიც აღწერენ ერთი და იგივე პოლიტიკურ მოვლენას, მაგრამ სხვადასხვა პოლიტიკური მოტივაციით.

ისინი პარალელურად ჩნდებიან კონფლიქტურ ენობრივ სივრცეებში და ებრძვიან ერთმანეთს.

ანუ ამ შემთხვევაში ადგილი აქვს მათ შორის დაპირისპირებას. შესაბამისად ჩვენ შეგვიძლია ვისაუბროთ კვლევების უფრო ვიწრო მიმართულებაზე, როგორცაა (რუსული ყაიდით) - **პოლიტიკური ნეოლოგიზმების კონფლიქტოლოგია** ან (დასავლური ყაიდით)- **კონფლიქტური პოლიტიკური ნეოლოგიზმების კვლევები**. შეიძლება ქართული ლექსიკონისთვის გამოვიყენოთ და დავამკვიდროთ ისეთი ცნება როგორცაა **ნეოლოგიური კონფლიქტები**. ნეოლოგიური კონფლიქტი ესაა - განსახვავებულ ნეოლოგიზმებს შორის კონკურენცია, ბრძოლა და მცდელობა ენის სტრუქტურაში ადგილის დამკვიდრების.

თვით ამ სტატიას რომ დავაკვირდეთ და გავაანალიზოთ, ჩვენ ნათლად დავინახავთ, რომ ქართულ სამეცნიერო ენაში შემოსვლისათვის მიმდინარეობს ბრძოლა დასავლურ და რუსულ სამეცნიერო ტერმინებს შორის. პრიმიტიული გადახრა ერთი მიმართულებით მხოლოდ ავნებს ქართულ მეცნიერებას. აუცილებელია ამ პროცესის კონტროლი და მაქსიმალურად რაციონალური არჩევანის გაკეთება კონკრეტულ შემთხვევებში. და ეს ბრძოლა სამეცნიერო ენისთვის არ შემოიფარგლება მხოლოდ ამ კონფლიქტური წყვილით „რუსეთი-დასავლეთი“. ქართული სამეცნიერო დისკურსი უნდა დაცული იყოს ამ საფრთხისგან და წარმოადგენდეს დამოუკიდებელ და აქტიურ პოლიტიკას საერთაშორისო დონეზე.

ნეოლოგიური კონფლიქტები აფხაზეთთან მიმართებაში

მეცნიერებმა ნებისმიერ სიტუაციაში უნდა მოახდინონ დროული რეაგირება და შეარჩიონ შესაბამისი ტერმინები, რათა მოხდეს მოვლენების და პროცესების ადეკვატური ფა არადეფორმირებული აღქმა და აღწერა. მაგალითად, ის რაც ხდება ბოლო 30 წლის განმავლობაში აფხაზეთის გარშემო, ჩვენ უნდა ავლნიშნოთ რაღაცა ტერმინით. სამეცნიერო, მედია და პოლიტიკურ დისკურსებში ამისთვის გამოყენებულია შემდეგი ტერმინები: „აფხაზეთის კონფლიქტი“, „კონფლიქტი აფხაზეთში“, „კონფლიქტი აფხაზეთში, საქართველო“, „აფხაზეთის ომი“, „ქართულ-აფხაზეთური კონფლიქტი“, „ქართულ-რუსული კონფლიქტი“, „საქართველო-რუსეთის კონფლიქტი“ და ა.შ. [6]

„27 სექტემბერი“, მოსახლეობის ერთი ნაწილისათვის ნიშნავს „სოხუმის დაცემის დღეს და ტრაგედიას“, ხოლო მოსახლეობის მეორე ნაწილისათვის - „სოხუმის განთავისუფლების დღეს და სიხარულს“. ანუ მას გააჩნია განსხვავებული კონოტაციები. ანუ წინა მაგალითისგან განსხვავებით აქ ერთი ტერმინი ემსახურება ორ ინტერპრეტაციას. ანუ ადგილი აქვს კარგად გამოკვეთილ ორმაგ კონფრონტაციული ხასიათის კონოტაციას.

თავიდან. მოსკოვის პროპაგანდისტისთვის მისაღები იყო, რომ წარმოდგინა ეს კონფლიქტი როგორც „სამინაო კონფლიქტი“ „აფხაზეთსა“ და „ქართველებს“ შორის, ხოლო თბილისისთვის - როგორც „საერთაშორისო კონფლიქტი რუსეთსა და საქართველოს შორის“. ეს სჭირდებოდა მოსკოვს იმისთვის რომ გაემტკიცებინა თავისი პოზიციონირება როგორც საერთაშორისო მედიატორის. მაგრამ, 2008 წლის შემდეგ მოსკოვი ცდილობს წარმოადგინოს ეს კონფლიქტი როგორც ორ დამოუკიდებელ სახელმწიფოს შორის - აფხაზეთსა და საქართველოს შორის, ანუ - როგორც „საერთაშორისო კონფლიქტი“, ხოლო საქართველო ცდილობს დაამტკიცეს რომ ესაა კონფლიქტი „საქართველოსა და რუსეთის ფედერაციას შორის“. ამ შემთხვევაში რუსეთმა ჩანაცვლა „მედიატორის“ როლი ახალი როლით - „იგი იცავს მცირერიცხოვან აფხაზ ხალხს ქართული აგრესიისგან“. ამისთვის მან გამოიყენა საერთაშორისო სამართლის ჩრჩოში არსებული ტერმინი - „იძულება მშვიდობისათვის“. გაეროს უშიშროების საბჭო წევრ-სახელმწიფოებს ანიჭებს უფლებას გამოიყენოს ყველა საჭირო საშუალება ან მიიღოს მშვიდობის დარღვევის საშიშროების წინააღმდეგ სერიოზული ზომები, ძალის გამოყენების ჩათვლით, რათა გადაწყვეტილ იქნას შეიარაღებული კონფლიქტი. [1]

არც სამეცნიერო და არც ზოგადად პოლიტიკურ დისკურსში არაა საკმარისად წარმოდგენილი აფხაზეთის „გახლეჩილი საზოგადოების“ ორ ნაწილს შორის არსებული კონფლიქტი. ანუ აქტიურად არ განიხილება როგორც „აფხაზეთის შიდა კონფლიქტი“. ასევე ჩვენ ვცდილობთ ვისაუბროთ „მოლაპარაკებების პროცესების დემოკრატიზაციაზე“ და კონფლიქტის მხარეების თანაბარ ჩართულობაზე მოლაპარაკებების პროცესში. [4]

თბილისის პოლიტიკურ დისკურსშიც კონფლიქტი წარმოდგენილია როგორც „ეთნიკური“ კონფლიქტი აფხაზეთსა და ქართველებს შორის. ამ პრობლემას ჩვენ დავარქვით „კონფლიქტის აღქმის პრიმიტივიზაციის პრობლემა“. სახელდობრ ამ პრიმიტივიზაციის ეთნიზირებული ფორმა, ანუ „კონფლიქტის აღქმის ეთნიზაციის პრობლემა“. [7]

გამომდინარე იქედან, რომ ზემოთ ჩამოთვლილი ვარიანტები წარმოადგენენ პროპაგანდისტულ კლიშეებს და არ ემსახურებიან კონფლიქტის მოგვარებას, ჩვენ შემოვიღეთ ახალი ტერმინი - „მრავალწახნაგოვანი კონფლიქტი“, ანუ - მრავალკომპონენტური

კონფლიქტი. შესაბამისად განვიხილავთ აფხაზეთის კონფლიქტის კომპლექსურ სისტემას, რომელიც შედგება სხვადასხვა ტიპის კონფლიქტისგან. [8] ამავე წიგნში დაფიქსირდა ისეთი ახალი ტერმინები, როგორცაა „ფსევდოკონფლიქტი“ და „კვაზისამშვიდობო პროცესი“.

თვით ტერმინი „აფხაზი“ (პირველი შეხედვით) არანაირად არაა ნეოლოგიზმი, დღეს წარმოდგენილია პოლიტიკურ დისკურსში სხვადასხვა კონოტაციით. ერთი ნაწილისთვის იგი გაიგივებულია ტერმინ „აფსუასთან“, მეორე ნაწილისთვის ის ნიშნავს „აფსუების და მეგრელების გარკვეული ჯგუფის ერთობლიობას“, ხოლო მესამე ნაწილისათვის იგი ნიშნავს ზოგადად აფხაზეთის მოსახლეობას. ეს ტერმინი ასევე კონფრონტაციაშია ტერმინთან „აფხაზეთელი“. [6]

ნეოლოგიური კონფლიქტების აღწერისათვის ჩვენ იძულებულნი ვართ შემოვიტანოთ სხვა ახალი ნეოლოგიზმები. მაგალითად ისეთი, როგორცაა „ტერმინის ოკუპაცია“.

„ტერმინის ოკუპაცია“ აღწერს იმ ვითარებას, როდესაც ნეოლოგიური კონფლიქტის ერთ-ერთი მხარე იბყრობს ტერმინს და მოიხმარს მას თავისი ინტერესებიდან გამომდინარე. ეს ბრძოლა შეიძლება საუკუნეები გრძელდებოდეს.

მაგალითად, პოლიტიკურ რეალობაში მოხდა ტერმინი „აფხაზეთის“ ოკუპაცია. აფხაზეთს პოლიტიკურ ასპარეზზე დღეს უფრო წარმაოდგენენ „სეხესიონისტები“ ვიდრე „იუნიონისტები“. ეს ორი ტერმინიც ჩვენს მიერ არის შემოტანილი სამეცნიერო პოლიტიკურ დისკურსში. [9]

ის თუ როგორი აზრი და როგორი ტერმინი დამკვიდრდება, განაპირობებს განწყობას საერთაშორისო დონეზეც, ამიტომ კონფლიქტში ჩართული მხარეებისთვის მეტად მნიშვნელოვანია ამ თვალსაზრისით საკუთარი პოზიციების პოპულარიზაცია და ეს წარმოადგენს საინფორმაციო-ფსიქოლოგიური ომების ტექნოლოგიურ საფუძველს.

ამავე დროს არსებობს პოზიტიური გამოცდილებაც. მაგალითად პრაქტიკაში შემოვიდა კომპრომისული ტერმინების მოძიება და დანერგვა. მაგალითად ქალაქის ტოპონიმი „სოხუმი“ სეცესიონისტებისათვის არის მიუღებელი და ისინი ხმარობენ ტერმინს „სუხუმ“. სამეცნიერო, საექსპერტო დისკურსში გაჩნდა კომპრომისული ვარიანტი „სუხუმ/სოხუმი“. მაგრამ მისი შესაძლებლობა შეზღუდულია და იგი მოუხერხებელია ჟღერადობის თვალსაზრისით.

პოლიტიკური ნეოლოგიზმები სამეცნიერო დისკურსში

მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოში სამეცნიერო მუშაობა აფხაზეთის კონფლიქტის მიმართ საკმაოდ აქტიურად მიმდინარეობს, ნაშრომთა უმრავლესობა ქართულ ენაზეა შესრულებული. რეალური პოლემიკის სივრცე კი რუსულ და ინგლისურ ენაზე მიმდინარეობს. რუსეთის ფედერაციას გააჩნია არა ერთი (ოფიციალური და არაოფიციალური) ელექტრონული ბაზა სამეცნიერო ნაშრომების და ამ ბაზაში ადგილი აქვს აფხაზეთის მიმართულელებითაც შესრულებულ ნაშრომებს. ამის მაგალითია საძიებო სისტემა DiserCat. [14], და რუსეთის სახელმწიფო ბიბლიოთეკის დისერტაციების ფონდი [15].

სამწუხაროდ საქართველოს მსგავსი არაფერი გააჩნია. ეროვნული პარლამენტის ბიბლიოთეკაში არსებული მონაცემები არაა სრულყოფილი და არ არსებობს ელექტრონული

მონაცემთა ბაზა. აღარაა საუბარი ინგლისურ თუ რუსულ ენებზე ამ ნაშრომების არსებობის, არამედ საუბარია იმაზე, რომ მკვლევარს, რომელიც მუშაობს ამა თუ იმ თემაზე არ აქვს შესაძლებლობა იქონიოს სრული ინფორმაცია ამ სფეროში ჩატარებული სამეცნიერო კვლევების შესახებ. ბუნებრივია, რომ ასეთი ტიპის დამოკიდებულება არ იძლევა იმის საშუალებას რომ საქართველომ გაუწიოს კონკურენცია პოლიტიკურ ოპონენტებს სამეცნიერო არენაზე.

მეტად დიდ ინტერესს იძენს ამ თვალსაზრისით პოლიტიკური ნეოლოგიზმების განვითარების დინამიკა აფხაზეთის საკითხთან დაკავშირებით. ბუნებრივია, რომ რუსულად გამოცემულ ნაშრომში არსებული ინფორმაცია უფრო მარტივად მოხვდება უცხოელი მკვლევარების კვლევის არეალში, ხოლო ქართულად გამოცემულთან წვდომა ფაქტობრივად მათთვისაც არის შეუძლებელი. ეს კი ნიშნავს იმას, რომ ციტირების პროცესში პოლიტიკური ნეოლოგიზმები რუსული საინფორმაციო სივრციდან უფრო სწრაფად და ეფექტურად აღმოჩნდებიან მსოფლიო საინფორმაციო პოლიტიკურ სივრცეში. და ეს პრაქტიკაში ხირციელდება.

Bibliography

1. ამირანაშვილი გივი, სამშვიდობო ოპერაციები, როგორც საერთაშორისო მშვიდობისა და უსაფრთხოების ერთ-ერთი საშუალება //ალმანახი №9, [საერთაშორისო სამართალი],- საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია,-თბ.,- 1999
2. ბელიაშვილი თინათინ, „ნეოლოგიზმების ფუნქციონირება ფრანგულ და ქართულ მედია დისკურსში“ - ინტერნეტ-გამოცემა „სპეკალი“ - <http://www.spekali.tsu.ge/index.php/ge/article/viewArticle/9/83>
3. დუმბაძე სოფიო, „ლინგვისტური ნეოლოგია და ოკაზიონალიზმების ფუნქციონირება ინგლისურ და ქართულ ენებში— ფილოლოგიის დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად წარმოდგენილი დისერტაცია სპეციალობა-ლინგვისტიკა სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ასოცირებული პროფესორი ნინო არაშიძე
4. „დემოკრატიული ღირებულებები და სამოქალაქო საზოგადოების როლი მოლაპარაკებების პროცესების ეფექტურობის ზრდისათვის“ (2005) SCIRS/HCA. Fridrich Ebert Stiftung.2005.
5. კილანავა მ., უახლესი (2010-2013წ.) პერიოდის ქართული მასმედიის ენობრივი სურათი და მასთან დაკავშირებული თარგმანის პრობლემები, საქართველოს საპატრიარქოს წმინდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტი სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ფილოლოგიის დოქტორი, ნათია ამირეჯიბი თბილისი 2014 <http://www.nplg.gov.ge/dlibrary/collect/0002/000773/Kilanava%20M.pdf>
6. რუსეცკი ა., „აფხაზეთის კონფლიქტი აფხაზეთის კვლევების (აფხაზეთმცოდნეობის) კონტექსტში - ცხუმ-აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემიის მაცნე. 2019.

7. რუსეცკი ა., კონფლიქტების ქრონიკული მოუგვარებლობის ფსიქოლოგიური საფუძვლები, 2013 (შავი ზღვის სამშვიდობო ქსელის ბიულეტენი)
8. რუსეცკი ა., „ფსევდოკონფლიქტები და კვაზისამშვიდობო პროცესები კავკასიაში“. 2009
9. რუსეცკი ა., თ. დოროხინა, "სეცესიონიზმი და უნიონიზმი საქართველოში" (დანის დევილითა საბჭოს დაკვეთით) – "Secessionist and Unionists of Georgia: the way from intercommunity dialog to nationwide consent", 2006
10. "საინფორმაციო აგრესია და მასთან ბრძოლის მეთოდები" (კვლევა დაფინანსებული საქართველოში ჰოლანდიის საელჩოს მიერ) – "Informational aggression and methods of resistance to it, "Georgia: informational threats and security issues, 2009
11. Oxford Dictionary of English (2003) Great Clarendon Street, UK: Oxford University press
12. Миньяр-Белоручева А.П., К ПРОБЛЕМЕ СОЗДАНИЯ ПОЛИТИЧЕСКИХ НЕОЛОГИЗМОВ, Вестник ЮУрГУ, № 25, 2012 p.32-37
13. Миньяр-Белоручева А. П. Технологии информационной войны // Военно-гуманитарный альманах: Лингвистика. Коммуникация. Перевод. Материалы XI Международной научной конференции по актуальным проблемам языка и коммуникации. Военный университет. 30 июня 2017 г. — Т. 2 из *Выпуск 2*. — ИД "Международные отношения" Москва, 2017. — С. 251–259.
14. <https://www.dissercat.com/search?page=3&q=%D0%B0%D0%B1%D1%85%D0%B0%D0%B7%D0%B8%D1%8F>
15. Фонд диссертаций, <https://www.rsl.ru/ru/about/funds/disser>

ალექსანდრე რუსეცკი - ფსიქოლოგიის დოქტორი; კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის კავკასიის გეოპოლიტიკური მოდელირების ლაბორატორიის ხელმძღვანელი; პოლიტიკური ფსიქოლოგიის საერთაშორისო ასოციაციის წევრი. პოლიტიკური მეცნიერების დოქოტრანტი. თბილისის საერთაშორისო ურთიერთობების ინსტიტუტის ხელმძღვანელი.

Alexander Rusetsky

Alex_scirs@yahoo.com